

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кременчуцький льотний коледж
Циклова комісія Аеронавігації

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні Циклової комісії
Аеронавігації
Протокол № 1 від 28.08.2023
Голова циклової комісії
Світлана Дроздова

АВІАЦІЙНА БЕЗПЕКА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Циклова комісія	Циклова комісія аеронавігації https://klk.univd.edu.ua/uk/dir/153
Контактний телефон	
E-mail	leps.nv.klk@gmail.com
ВИКЛАДАЧ	
	Яцина Євген Володимирович Викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач - методист E-mail: vertoletchik@ukr.net
Офіційна назва освітньої програми	Оператор безпілотних літальних апаратів (Operator of Unmanned Aerial Vehicles)
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	27 «Транспорт»
Спеціальність	272 «Авіаційний транспорт»
Статус дисципліни	Обов'язкова компонента освітньо-професійної програми
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Авіаційна безпека» є ознайомлення здобувачів освіти із законодавством і програмою авіаційної безпеки, методами виявлення заборонених до перевезення предметів і пристроїв, охороною повітряних суден на стоянці, організацією системи контролю доступу в авіаційних суб'єктах

	цивільної авіації, контролем на безпеку, перевіркою повітряних суден з метою забезпечення безпеки.
Завдання вивчення дисципліни	Основними завданнями вивчення дисципліни «Авіаційна безпека» є: навчити здобувачів освіти умінню виконувати необхідні вимоги і правила АВ відповідно до програми авіаційного суб'єкта, набути знання та уміння щодо організації дій у разі: <ul style="list-style-type: none"> - актів незаконного втручання; - загрози вибуху повітряного судна на землі і в повітрі; - ведення переговорів з терористами; - виникнення кризової ситуації.
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	1,5 кредитів ECTS (загальний обсяг – 45 год.) З них:
	-аудиторна робота: 24 год. для денної форми навчання, 6 год. – для заочної
	- самостійна робота – 21 год.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – Лекції, слайди, стенди, плакати, відеофільми Види навчальних занять: <ul style="list-style-type: none"> - лекції – 18 для денної форми навчання, 4 год. - для заочної форми навчання - практичні заняття – 6/2 год.
Самостійна робота	Робота з навчальною літературою, нормативно-правовою базою, підготовка Презентації/реферату за темою «Кібербезпека в ЦА України»
Індивідуальні завдання	Презентація/реферат за темою «Кібербезпека в ЦА України»
Необхідне обладнання	<ul style="list-style-type: none"> - телевізор, екран, комп'ютер, презентації слайдів; - комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет; - фліпчарт, папір; - комплект небезпечних та заборонених предметів (муляжі); - комплект відеофільмів; - фюзеляжі повітряних суден для проведення практичних занять; - комплект матеріалів для викладача; - комплект документів з АВ, наведених у переліку використаних нормативних документів
Мова викладання	українська
Контроль	Методи контролю: усний контроль, письмовий. Форми контролю: поточний контроль і підсумковий

	контроль у формі заліку	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності	ЗК 01	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 02	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК 03	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
	ЗК 07	Здатність працювати автономно
	ЗК 08	Здатність працювати в команді
	ЗК 09	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 01	Здатність дотримуватися у професійній діяльності вимог міжнародних та національних нормативно-правових документів в галузі авіаційного транспорту
	СК 02	Здатність аналізувати об'єкти авіаційного транспорту та їх складові
	СК 08	Здатність організовувати експлуатацію об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів
	СК 10	Здатність застосовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при технічному діагностуванні об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів
	СК 14	Здатність організовувати власну роботу, роботу підлеглих та підпорядкованих підрозділів відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки на об'єктах авіаційного транспорту при їх експлуатації
	СК 15	Здатність організовувати та виконувати взаємодію між задіяними підрозділами та службами з експлуатації засобів авіаційного транспорту та наземного забезпечення польотів авіації відповідно до встановлених

		технічних регламентів
	СК 16	Здатність враховувати метеорологічні, кліматичні, сейсмічні та інші природні фактори при проектуванні, експлуатації, ТО та ремонті об'єктів авіаційного транспорту
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ		
Тема № 1. Вступ до курсу. Нормативна база		
Ознайомлення із змістом курсу, темами, порядком тестування. Визначення АБ, АНВ, диверсії, ризику, вразливості. Характеристика нападників, терористів - смертників. Аналіз статистики та характеру АНВ. Стратегія дій персоналу проти терористів. Класифікація загроз та АНВ. Основні завдання, принципи та концепції забезпечення АБ з урахуванням вимог ІКАО, ЄКЦА, нормативно-правової бази забезпечення АБ ЦА України. Вимоги програми АБ. Конвенції з АБ. Реалізація потреб АБ.		
Тема № 2. Заборонені предмети та речовини		
Предмети, заборонені та обмежені до перевезення на борту ПС. Загальні відомості про вибухові пристрої та речовини. Багаж, що перевозиться у багажному відсіку. Контроль на безпеку вантажу, поштових, кур'єрських відправлень		
Тема № 3. Безпека аеропорту		
Захист аеропорту та контроль доступу. Захист аеропорту та контроль на безпеку. Пасажири особливої категорії та перевезення зброї та боєприпасів. Багаж, що перевозиться у багажному відсіку. Контроль на безпеку вантажу, поштових, кур'єрських відправлень.		
Тема № 4. Безпека повітряних суден		
Організація захисту активів САД, в тому числі повітряних суден. Стандартні експлуатаційні процедури, що пов'язані з охороною ПС. Прийом-передача ПС і їх охорона.		
Тема № 5. Дії у відповідь у разі скоєння АНВ		
Класифікація надзвичайних ситуацій. Дії при отриманні повідомлень про загрозу вибуху. Розпізнавання підозрілої поведінки. Взаємодія зі службами аеропорту при виникненні надзвичайних ситуацій. Дії в разі евакуації.		
Тема № 6. Огляд та догляд ПС з метою безпеки		
Організаційні заходи при проведенні передпольотного та післяпольотного огляду ПС з метою безпеки. Організаційні заходи при проведенні передпольотного та післяпольотного догляду ПС з метою безпеки. Місця проведення огляду та догляду ПС. Місця пломбування ПС.		
Тема № 7. Дії членів льотного екіпажу у разі виникнення надзвичайних ситуацій на борту повітряного судна		
Вимоги до членів екіпажу. Передпольотний брифінг. Дії членів екіпажу у разі виникнення надзвичайних ситуацій на борту ПС. Загроза вибуху повітряного судна. Ведення переговорів екіпажу з правопорушниками. Дії після врегулювання кризової ситуації. Порядок дії екіпажу після завершення інциденту. Інструкція з оцінки рівня загрози безпеки цивільної авіації України.		
Тема № 8. Дії екіпажу по відношенню до пасажирів, що порушують порядок або недисциплінованих пасажирів		
Політика по відношенню до потенційно небезпечних пасажирів. Дії членів екіпажу щодо недисциплінованих пасажирів. Порядок подання повідомлень про правопорушення, що мало місце на борту ПС.		

Тема № 9. Оцінювання рівня загрози безпеці цивільної авіації України Управління ризиками АБ ЦА. Методика оцінки рівня загрози та ризиків. Оцінка рівня загрози та ризиків під час виконання польотів за межами України. Оцінка рівня загрози та ризиків під час виконання польотів над/поблизу конфліктних зон. Запровадження додаткових заходів АБ.			
Програмні результати навчання		ПРН 02 Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.	
		ПРН 03 Застосовувати сучасні інформаційні технології, технічну літературу, бази даних, інші ресурси та сучасні програмні засоби для розв’язання спеціалізованих складних задач авіаційного транспорту.	
		ПРН 07 Використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.	
		ПРН 08 Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	
		ПРН 10 Знати основні положення нормативно-правових та законодавчих актів України у сфері авіаційного транспорту	
		ПРН 17 Розуміти і вдосконалювати структуру управління експлуатацією, технічного обслуговування та ремонту об’єктів авіаційного транспорту, його систем та окремих елементів.	
		ПРН 23 Знати основні вимоги охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму при здійсненні професійної діяльності.	
Критерії оцінювання результатів навчання		Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю: - поточний контроль - 50 балів; - підсумковий контроль - 50 балів. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферат/презентацію програми з коефіцієнтом 5. Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем за самостійну роботу та балів, які набрані на підсумковому контролі – заліку.	
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному
94-96			

90-93			обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
85-89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Перелік питань до заліку

1. Характеристика нападників-терористів.
2. Що належить до актів незаконного втручання?

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Що відноситься до причин і мотивів здійснення АНВ. 4. Нормативні документи з питань АБ 5. Хто звільняється від контролю на безпеку? 6. Що входить до переліку небезпечних предметів, речовин, заборонених до перевезення повітряним транспортом. 7. Дії персоналу при АНВ. 8. Що входить у зону обмеженого доступу, що охороняється? 9. Організація охорони об'єктів аеродрому. 10. Хто забезпечує виконання вимог АБ? 11. Система контролю доступу в аеропорт. 12. Основні види надзвичайних та кризових ситуацій. 13. Дії при отриманні повідомлення про загрозу вибуху на борту ПС. 14. Правила проведення оглядів, доглядів ПС. 15. Порядок забезпечення АБ на аеродромі базування в іншій державі. 16. Види перевірок ПС на АБ. 17. Які документи повинен мати при собі персонал в державі перебування? 18. Принципи захисту аеропорту. 19. У яких випадках проводиться догляд ПС на землі? 20. Як передаються повітряні судна під охорону 21. В яких випадках проводиться особистий контроль? 22. Які дії при одержанні повідомлення про загрозу вибуху телефоном? 23. Порядок прийому-передачі ПС під охорону. 24. Як забезпечується контроль за дотриманням пропускнуго режиму? 25. У яких випадках проводиться передпольотний догляд ПС? 26. На кого покладається організація охорони і контроль забезпечення безпеки ПС? 27. Які дії у разі виявлення вибухового пристрою або іншого підозрілого предмету? 28. Обов'язки охорони ПС 29. Назвіть відмінностями між зонами обмеженого доступу і зонами, вільними від обмежень. 30. Дії персоналу при виявленні вибухового пристрою або іншого підозрілого предмету. 31. Що входить до переліку небезпечних предметів, речовин, заборонених до перевезення в салоні ПС.
--	---

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна та наукова література:

1. Конвенція про міжнародну організацію цивільної авіації, ІКАО (Чикаго, 1944).
2. Конвенція про злочини та інші акти, вчинені на борту повітряних суден, ІКАО (Токіо, 14 вересня 1963 року).
3. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, ІКАО (Гаага, 15 грудня 1970 року).
4. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, що спрямовані проти безпеки цивільної авіації, ІКАО (Монреаль, 23 вересня 1971 року).
5. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства у міжнародних аеропортах цивільної авіації, ІКАО (Монреаль, 24 лютого 1988 року).
6. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення, ІКАО (Монреаль, 01 березня 1991 року).
7. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації, ІКАО (Пекін, 10 вересня 2010 року).
8. Протокол, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, ІКАО (Пекін, 10 вересня 2010 року).
9. Протокол, що змінює Конвенцію про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден, ІКАО (Монреаль, 4 квітня 2014 року).
10. Додаток 17. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання, ІКАО (11-е видання, поправка 17, липень 2020 року).
11. Док 8973. Керівництво з авіаційної безпеки, ІКАО.
12. Док 9811. Керівництво з реалізації положень Додатку 6, що стосуються авіаційної безпеки, ІКАО.
13. Док 30, Частина II. Безпека. Політика країн-членів ЄКЦА у сфері авіаційної безпеки, ЄКЦА (13-е видання, травень 2010 року, поправка 11 травень 2019).
14. Повітряний кодекс України, Закон України, від 19.05.2011 № 3393-VI, редакція від 12.04.2017.
15. «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», Закон України, від 21.03.2017 №1965-VIII.
16. «Про перевезення небезпечних вантажів», Закон України, від 06.04.2000 № 1644-III, редакція від 28.12.2015.
17. «Про затвердження Програми підготовки персоналу з авіаційної безпеки», Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 18.06.2007 № 508.
18. «Про затвердження інструкції щодо дії членів екіпажу у разі виникнення надзвичайних ситуацій на борту повітряного судна під час виконання пасажирських авіаперевезень», Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.06.2008 № 48/ДСК.
19. «Про затвердження Інструкції з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України», Наказ Міністерства інфраструктури України від 11.06.2020 № 356.
20. «Про затвердження Інструкції про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту», Наказ Державної авіаційної служби України від 18.03.2005 № 199.
21. «Положення про взаємодію в контрольованій зоні авіаційних суб'єктів служб авіаційної безпеки з підрозділами центральних органів виконавчої влади, щодо забезпечення авіаційної безпеки», Наказ Державної авіаційної служби України від 05.07.2006 № 482.
22. «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила охорони повітряних суден та інших важливих об'єктів цивільної авіації, забезпечення контролю доступу до них», Наказ Державної авіаційної служби України від 07.08.2019 № 1017.
23. «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу», Наказ Державної авіаційної служби України від 26.11.2018 № 1239.

24. «Про затвердження Авіаційних правил України «Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України», Наказ Державної авіаційної служби України від 15.03.2019 № 322.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Бабак В.П. Безпека авіації – Київ: Техніка, 2004.
2. Інструкція та технологія з організації та здійснення контролю на безпеку в КЛК ХНУВС.
3. Інструкція щодо дій членів екіпажу ПС КЛК ХНУВС у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
4. Методичні посібники по діях при АНВ.
5. Методичні посібники по діях інженерно-технічного складу при АНВ.
6. Правила проведення оглядів, доглядів ПС КЛК ХНУВС.
7. Програма АБ КЛК ХНУВС.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://zakon.rada.gov.ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua>
3. <https://mtu.gov.ua/>
4. <https://avia.gov.ua/>
5. <https://avia.gov.ua/bezpeka-aviatsiyyi/aviatsijna-bezpeka/perelik-normatyvno-pravovyh-dokumentiv-z-aviatsijnoyi-bezpeky/>
6. Засоби масової інформації.
7. Джерела в інтернеті.